



קובץ 'תשרי'



יוצא לאור ע"י - יגדיל תורה - מבצע תורה

כולל:

משניות / שיחה / לקט נאה / English Section

שיחה לוי תשרי

נשמע דבר כזה שאשה תעשה "דיו" לבעלה... ומכיון שכן, כאשר שומעים סיפור הנ"ל, שבעלת ה"יאר-צייט" הלכה ללקט עשבים ולעשות מהם דיו – אף שמימי לא עסקה בדבר כזה, ופשיטא שלא חינוכה למלאכת עשיית דיו, ואין זה "חסרון" בענין התינוך, שכן בעלת ה"יאר-צייט" נתחנכה על ברכי היהדות והחסידות בתכלית השלימות...

הרי שמיעת סיפור כזה מעוררת תמיהה ופליאה כאחד, אשר, למרות כל הקשיים וריבוי הדאגות בחיי-היום-יום, לקחה על עצמה בעלת ה"יאר-צייט" דאגה נוספת – כיצד לאפשר את פירסום תורתו של אאמו"ר באופן שרבים מישראל יוכלו להגות בביאורי הענינים בפנימיות התורה ע"פ חסידות חב"ד, וכל זה למה – כדי לקרב את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, התלוי בהפצת המעיינות חוצה!...

ומזה למדים הוראה בנוגע לכל אחד ואחת מישראל, איש או אשה – באיזו מדה צריכה להיות ההשתדלות בכל הקשור ללימוד התורה והפצתה לרבים, עד כדי מסירת-נפש ממש. ובנוגע לימינו אלו – אין צורך בענין של מס"נ ח"ו, כי אם מתוך מנוחה והרחבה, הן בגשמיות והן ברוחניות, ומתוך שמחה וטוב לבב – מוסיפים ביתר שאת וביתר עוז בכל הקשור ללימוד התורה והפצתה לרבים.

(משיחת ש"פ וילך, שבת שובה, ו'
תשרי ה'תשמ"ו)

לימוד התורה – תודות לפעולת בעלת ה"יארצייט"

...מלבד השתדלותה לעזור ולסייע לאאמו"ר בכל הענינים, השתדלה גם לאפשר את פירסום תורתו של אאמו"ר לרבים – ע"ז שלמדה בעצמה את מלאכת עשיית הדיו, והלכה בעצמה ללקט עשבים, וערבה בהם סממנים מיוחדים כו', ועשתה בעצמה "דיו" כדי שאאמו"ר יוכל לכתוב את תורותיו בדיו ע"ג הנייר!

וכתוצאה מזה – נוצרה האפשרות לפירסום תורתו של אאמו"ר בדפוס, כך שגם כיום, בשנת תשמ"ו, עוסקים רבים בלימוד תורתו של אאמו"ר, ביאורים בפנימיות התורה ע"פ תורת חסידות חב"ד – תודות לפעולתה של בעלת ה"יאר-צייט" בעשיית ה"דיו" לצורך כתיבת התורות. סיפור כזה, הרי מטבע הדברים – מעורר הוא רושם רב והתפעלות מיוחדת, מכיון שמדובר אודות מאורע בלתי רגיל כלל וכלל:

ישנם מלאכות שהאשה עושה לבעלה ע"פ תורה, ולדוגמא: "אדם מביא חטים חטים כוסס", אלא האשה, שהיא "עזר כנגדו", עושה מן החטים לחם הראוי למאכל אדם. וכמו כן ישנם ענינים שחיונם מדרבנן, ענינים שנעשו בבחינת "מנהג", עד לענינים שהם מצד ההנהגה ד"חסידותא", לפני משורת הדין.

אמנם, מלאכת עשיית "דיו" – אינה בכלל כל ענינים הנ"ל, מעולם לא

פתח דבר

לקראת יום היארצייט של הרבנית הצדקנית ע"ה, הננו מוציאים לאור לקט מדברי רז"ל ושיחות רבינו נשיאנו, בענין הזכות של נשי ישראל להיות לעזר כנגדו, לסייע ללימוד התורה של הבעל והבנים.

ע"פ הוראת רבינו, ללמוד מדרכיה וללכת בעקבותיה, הרי ענין זה הוא ללא ספק הזהיר טפי של הרבנית הצדקנית ע"ה;

פעמים רבות סיפר רבינו על גודל צדקותה של אמו הרבנית ע"ה, ועל מסירות נפשה למען לימוד תורתו של בעלה, הרה"ג הרה"ח רבי לוי"צ זי"ע:

"אמי מורתי הרבנית ע"ה... השתדלה והתאמצה כדי שיהיו לו דיו ונייר כו'. ונוסף ע"ז, ועיקר – שסייעה בכך שיהי' לו את המצב-רוח המתאים, ללא כל טרדות ובלבולים כדי שיוכל לפעול ולחדש חידושי תורה כפי שחידש בפועל, ע"י כך שכאשר נשלח לגלות, עזבה גם היא את הדירה שבה גרה כמה עשרות שנים והלכה אחריו בגולה כדי להיות בעזרתו במקום הגלות ולסייע לו להמשיך בעבודתו" (מוצאי ו' תשרי ה'תש"נ).

ראינו לנכון להוציא לאור ליקוט זה לאור מכתב ששלח רבינו לתלמידות בית הספר "בית חנה" (נדפס באגרות קודש חכ"ד עמוד רל).

"בנועם קבלתי הידיעה ע"ד האסיפה אשר נערכה על ידן ביום היארצייט של כבוד אמי מורתי הצדקנית ע"ה ז"ל, דברי ההתעוררות אשר נאמרו אז, ותגובת התלמידות בזה.

ובודאי למותר להאריך בגודל הנחת רוח לנשמה הנמצאת בעולם האמת, כשוראה אשר זכרה מעורר בנות ישראל להוסיף אומץ בעניני יהדות ומצות" ובפרט שתקותי חזקה, שתפעול ההתעוררות ועד להנהגתן בחיי היום יום".



ע"פ מנהג ישראל ללמוד משניות, אותיות נשמה, לעילוי נשמה – הוספנו פרק א' משניות המתחיל באות הראשונה של שם הרבנית ע"ה.

ויה"ר שתיתך ומיד ממש, יקוים היעוד 'הקיצו ורננו שוכני עפר', והיא בתוכם.

מחלקת ההו"ל
שע"י יגדיל תורה



כמה קטעים בענין "נשים במאי זכין"

"תפקידן של נשי ישראל להשתדל שכל בני" . . יהיו לימודי ה"

להשפיע על בעליהן להוסיף בקביעות בתורה ובלמוד התורה – כדאיתא בגמרא "נשין במאי זכין? באקרוי בנייהו לבי כנישתא ובאתנווי גברייהו בי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן", שהנשים מעודדות ומזרזות את בניהן וגם את בעליהן - בדרך המיוחדת מתוך רגש וחום לבבי - להוסיף עוד יותר בקביעות עתים לתורה (גם על חשבון מיעוט זמן העסק בפרנסה), שעל ידי זה יתוסף עוד יותר בברכתו של הקב"ה בכל הבית.

לשאול אצל בעליהן "מה חידוש היה

בבית המדרש היום"

ועוד וגם זה עיקר – שהנשים משתתפות ונותלות חלק בהלימוד של בניהן ובעליהן:

נוסף לכך ש"טורחות על בניהן להביאן לבית הספר לקרות מקרא ולשנות משנה", הרי, גם כשחוזרים לבתיהם שואלות האמהות את בניהן מה למדו בבית הספר, והבנים מספרים לאמותיהם על לימודם, הן במקרא והן במשנה, וגם בגמרא (כדאיתא בדורות האחרונים שגם הקטנים לומדים גמרא), והאמהות מוסיפות להסביר ולבאר להם לימודם,

ועל דרך כך בנוגע לבעליהן, שנוסף לכך ש"ממותנות לבעליהן" ונותנות להם רשות ללכת וללמוד תורה בעיר אחרת, הרי, גם כשחוזרים לבתיהם, שואלות הנשים את בעליהן מה למדו ב"כולל", "מה חידוש היה בבית המדרש היום" ולא עוד אלא שמביעות דעתן וסברתן כו'...

"תפקידן של נשי ישראל להשתדל

שכל בני" . . יהיו לימודי ה"

תפקידן של נשי ישראל (היסוד דכל בית ישראל) להשתדל שכל בני", "כל בניך", כל אחד ואחת מישראל הנשים והנשים והטף, יהיו "לימודי ה", "שלומים תורת ה", כולל שגם הנשים והבנות לומדות תורה שבעל פה, כנ"ל.

ועי' נעשה "רב שלום בניך" – שנעשה אצל כל בני" מעמד ומצב של "שלום", שלום ושלוה, מנוחה מכלבולים ודאגות בעניי פרנסה ועאכו"כ בעניי בריאות, עד ל"שלום" מלשון שלימות, ולא רק "שלום" סתם, אלא "רב שלום".

(כ"ה אייר תש"נ בהכינוס העולמי דנשי ובנות חב"ד תחיינה" – תו"מ תש"נ ח"ג ע' 226)

"לתורה" גם בלידת הבת

אאמו"ר כותב באחד ממכתביו: שמעתי בשם כ"ק אבותינו הק' זצוקללה"ה נ"ע ז"ע שגם על בת צ"ל לתורה (ולחופה ומע"ט) ע"פ מה שארז"ל (ברכות יז, א) נשי במאי זכין באיקרוי כו' ובאתנוי כו' ונטרין כו'.

(היום יום – כ"ה מנחם – אב)

"לעורר את הבעל . . שלא לצאת י"ח בלימוד שיעורי חת"ת..."

"הכל הולך אחר החיתום" – סיום הענין, שזהו מה שקראנו בפרשת השבוע: "ונקתה ונורעה זרע", וכדרשת

רו"ל: "היתה יולדת בצער יולדת בריוח נקבות יולדת זכרים", והיינו – ע"פ הביאור הידוע של הבעש"ט ז"ל – שדוקא ע"י הגוף (אשה) נעשה תוספת עילוי בהנשמה.

וכן הוא גם בפשטות – שהאשה, עקרת הבית, צריכה לפעול עילוי בכל הבית, אצל הבית והילדים כו', בכל הקוין דתורה עבודה וגמ"ח.

האשה צריכה לדרוש ולעורר את הבעל בנוגע לענין המצוות, כולל כמובן נתינת הצדקה, וכן בענין קביעת עתים לתורה, שלא לצאת י"ח בלימוד שיעורי חת"ת, אלא לקבוע עתים ללימוד התורה בריבוי, ולשמור את זמני הקביעות...

(משיחת ש"פ נשא, עשרה סיון, ה'תש"כ. תו"מ חכ"ד עמ' 136)

"כה תאמר לבית יעקב . . כדי שיהו

מנהיגות את בניהן לתורה"

כה תאמר לבית יעקב, אלו הנשים. ותגיד לבני ישראל, אלו האנשים. כדי שיהו מנהיגות את בניהן לתורה.

(שמות רבה פכ"ח או"ב)

לימוד ר' עקיבא בזכות אשתו

עתידי רבי עקיבא לחייב את כל העניים בדין. שאם אומר להם 'מפני מה לא למדתם?' והם אמרו 'מפני שעניים היינו'. אומרים להם: 'הלא רבי עקיבא עני ביתר ומדולדל היה'. והם אמרו: 'מפני טפינו'. אומרים להם: 'הלא רבי עקיבא היו לו בנים ובנות'. אלא אומרים להם: 'מפני שזכתה רחל אשתו'.

(אבות דר' נתן פ"ו מ"ב)

זכות הנשים גדולה מזכות האנשים

גדולה הבטחה שהבטיח הקב"ה לנשים יותר מן האנשים (שהרי קראן שאננות ובוטחות) שנאמר "נשים שאננות קומנה שמוענה קולי בנות בוטחות האונה אמרתי".

אמר לי רב לר' חייא נשים במאי זכין? 'באקרוי בנייהו לבי כנישתא (תנוקות של בית

רבן היו רגילין להיות למדין לפני רבן בבית הכנסת), ובאתנווי גברייהו בי רבנן (בית המדרש ששם שונים משנה וגמרא), ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן' (ממתניות לבעליהן ונותנות להם רשות ללכת וללמוד תורה בעיר אחרת).

(ברכות י"ז ע"א ופירשי')

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"צ ר' מאיר ב"ר אליהו ז"ל



לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"צ ר' אליהו ב"ר אברהם אהרן ז"ל



לעילוי נשמת

הרה"צ ר' מרדכי ליב ע"ה בן הרה"צ ר' חיים דובער ע"ה חן

הרבנית מצטרפת לבעלה בכפר הנידח, ציאיולי

קטע מזכרונותיה של הרבנית חנה שניאורסאהן

משפט על כיכר לחם

לאחר שחלף זמן-מה – התעורר הרצון לאכול לחם – לא ניתן לגולים, ואף תמורת תשלום לא ניתן היה להשיגו. פעם עמד בעלי בתנת-הרכבת, וראה שמתבצעת מכירת לחם לאלו שהיתה להם הזכות לכך. בראותו קומוניסט אחד שהחזיק במזשרה חשובה, שבזכותה הגיעה לו מנה כפולה, שאל בעלי את הקומוניסט אם יסכים למכור לו חתיכת לחם, ואילו בעלי יותיר ברשותו את המרק והבשר הכלולים במנה. הקומוניסט השיב בחיוב, ומכר חתיכת לחם לבעלי תמורת סכום כסף מסוים.

אחד הפקידים הבחין בשניים כשהם סוחרים במנות המזון, דבר שהיה אסור בתכלית. הוא קרא מיד לקונה ולמוכר ורשם את שמותיהם, במטרה להעמיד אותם למשפט.

הבאתי היטב את האימה שחוה בעלי באותם ימים, כשלתפעה מצא את עצמו נושא על שכמו חטא "טרי", בשעה שזה-עתה הגיע למקום חדש. בחשש גדול המתין בעלי ליום המשפט, ואם-כי אינני זוכרת את כל פרטי התהליך, בסופו של דבר הוא צלח את התקריט בחדס לפי-ערך, משום שלא ניתן היה להאשים את המוכר יתר על המידה, בשל מעמדו. כל זה אירע לפני שהגעתי לשם.

הדירה בדנייפרופטרובסק בסכנה

לאחר שהגיע בעלי למקום גלותו, בסוף חודש שבט, עסקתי כחודש ימים בהכנת מלתחה בסיסית של בגדים – כאלו שניתן היה ללבוש במקום הגלות – ובסידור מעמד דירתנו בדנייפרופטרובסק.

מיד לאחר נסיעת בעלי רצו השלטונות לקחת ממני את הדירה, ומטבע הדברים עלה לי הדבר בבריאות מרובה. לכל-לראש – הרי היית זקוקה למקום לגור בו, ובעיקר – שמרתי על הדירה מתוך תקוה שבעלי יחזור במהרה והכל ישוב להיות כבעבר. כאשתו של אנטי-מהפכן שנשלח לגלות, חלה כמובן ירידה גדולה במעמדי החוקי, והדבר הכעיס אותי מאוד.

למרכה המזל, האחראי על הבניין, שהיה יהודי קומוניסט, נהג כלפי בידידות שאינה ניתנת לתיאור. הוא פעל בדרכים כשרות ובלתי-כשרות, תוך סיכון תפקידו ופרנסתו, ולא התחשב בשום דבר עד שעלה בידו לשמור את הדירה ברשותי.

משהוברר שאוכל להישאר בדירתו, הנסתי דייר לאחד מחדרי הבית, ואני ורחל נשארנו לגור בשאר החדרים. מששיימתי לסדר כל זאת התחלתי להתכונן לצאת לדרך, ושבע לאחר פורים יצאתי בדרכי אל בעלי.

עצירה במוסקבה

בהתאם לזמני נסיעתן של הרכבות באותם ימים, נסעתי לשבת למוסקבה, וממוסקבה נמשך המסע חמישה ימים נוספים עד שהגעתי לציאיולי. הצלחתי לקחת עמי כלים כשרים לפסח, שומן-עופות כשר לפסח, מצות ויין, על-אף שבתנאי אותם ימים היה זה מהדברים הקשים ביותר לביצוע.

במוסקבה השגתי לחם ותפוחי-אדמה, ובעזרת אישור ממכר שעבד בנק.ו.ד. השגתי כמות ניכרת של מוצרי מזון במסגרת "חלוקה סגורה" שלא כל אדם זוכה להצטרף אליה, וכך הכנתי מזונות שיספיק לנו לזמן-מה. באמצעות מכר שהיו לו מהלכים בכל "החלונות הגבוהים" (כפי שאומרים שם), השגתי כרטיס לרכבת שבה אוכל להגיע לפני שבת, ושאינה מגיעה לציאיולי בשעת לילה, שכן הירידה מהרכבת – בהליכה רגלית כמובן – קשה דייה גם ביום, והיה כמעט בלתי-אפשרי לשלוח את הרגליים מן הבוץ בכל צעד.

יחסם של ידידיו וחבריו הטובים במוסקבה אלי היה כה חם ומסור, עד כדי כך שהוא עצמו נתן בי כוח לסבול את כל הצרות.

כשהגעתי למוסקבה, פניתי היישר מבית-הנתיבות – מבלי לקחת את חפצי – אל משרד התביעה, כדי להירשם בתור להגשת בקשה לשחרור בעלי שנשפט לגלות. נצטוויתי להגיע כעבור יומיים, מועד שחל ביום שישי בשבוע.

הגעתי בזמן הנקוב. ההרגשה במהלך ההמתנה והעלייה למשרדו של ראש התביעה בכבודו ובעצמו – אינה ניתנת לתיאור במלים. מאות אנשים המתינו שם, כל אחד במר-לבו. כולם רצו להיטיב את מצבם של קרוביהם, ובד-בבד פחדו מהסכנות הגדולות הכרוכות בכך. כשנכנסתי פנימה התקבלתי בסבר פנים יפות, אולם למרות סגנון הדיבור האדיב של הפקידים במקום – ללבבותיהם של הנוקמים לשירותיהם לא חדלו מלהלוך בחזקה ולו לרגע אחד.

הפקידים הקשיבו לכל דבריי, והבטיחו לי שייבחנו מחדש את כל המסמכים הנוגעים אל בעלי הגולה ויענו לי על בקשתי במכתב לביתי. כשברשותי כל ההבטחות האפשריות אך מצב-רוחי עגום – כמו כל אלו שהגישו שם בקשות דומות – יצאתי אל הדירה שבה שהיתי בשבת.

נסיעה של יותר מחמש יממות

במוצאי שבת, בשעה שתים-עשרה בלילה, היה עלי להמשיך בנסיעתי. כשהגיע שעותי לצאת לדרך, התאספה קבוצה – כחמישה-עשר במספר – מידידיו ומידידיו הטובים, והלכנו כולנו יחד אל בית-הנתיבות. השתמשנו בכל התחבולות האפשריות כדי שנוכל

להעביר את כל החבילות שהיו ברשותי (דבר שהיה אסור אז על-פי חוק). שילמנו היטב לסבל, והחבילות נכנסו אל הקרון.

הנסיעה עתידה היתה להימשך יותר מחמש יממות. אחד ממלוויי העניק מתנה לאשה הממונה על הקרון, כדי שתשגיח עלי במשך כל הנסיעה, ותדאג לספק לי תה חם ומצרכים נוספים שניתן היה להשיג ללא בעיות כשרות.

בין הנוסעים ברכבת יחד עמי היו סוחרים גדולים, וכן מלומדים, פרופסורים מהאוניברסיטאות החדשות שהוקמו בערי הבירה של הארצות שבעומק אסיה. לאן אני נוסעת ואל מי אני נוסעת – לא סיפרתי לאיש. רק ביום החמישי של הנסיעה, כשהתקרב זמן ירידתי מהרכבת, אמרתי להם שאני נוסעת אל בני העובד ב"איספולקום".

איחוד מחדש

בתחנה המתינו כולם לכלי הרכב שסברו שיבוא לאסוף אותי, וביתניים סיפרו לי עד כמה גרוע מזוג האוויר המקומי – החום, הביצות והיתושים, וכי אנשים מתים כאן מוקדחת המלריה. כשהגיע זמני לצאת מן הקרון, נשאו אנשים אלה עבורי את כל החבילות, והמתינו לבני שיבוא עם כלי רכבו. לתדהמתם, בני וכלי הרכב לא הופיעו, ובמקומו קיבלו את פני בעלי ז"ל ויהודי גולה נוסף...

יחד עם שמחתי הרבה על כך שעלה בידי לראות את בעלי שוב, הרי מראהו החיצוני ולבושו, כמו כללות השינוי שחל בפניו, והשינוי שהורגש איכשהו בכל מראהו, חוררו (אם להשתמש בלשון הדיבור) חור בלבי. אבל מובן שהתחזקנו למרות הכל, גם הוא וגם אני.

בשלב זה החלה פרישייה חדשה – ה"ירידה לעיר" (כפי שהדבר מכונה שם), ולאחר-מכן החזרה לתחנת הרכבת לבדי, כדי לארגן את העברת כל החפצים שהבאתי עמי אל הדירה. ארגון ההעברה ארך מספר ימים, וכמעט לא היה מי שיעשה זאת. לבסוף התנדב קאזאח אחד, פראי במקצת, לשאת את החפצים על כתפיו, ואילו את החבילות הנותרות נשאנו שלושתנו – בעלי, אני והיהודי הנוסף.

הדרך – יותר משני קילומטרים אורכה – היתה קשה, כולה בוץ דביק שהקשה מאוד על ההליכה, אולם הגענו כולנו בשלום.

היה זה כפר עני להחריד. כשראו תושבי הכפר את החבילות הרבות, הם החלו לראות בנו עשירים גדולים, בהתאם להבנתם. אולם מאחר שהיחס שם אל הגולים לא היה רע, הם מחלו לנו על "עושרנו", ולא נהגו בנו ברוע כפי שנהגו באנשים עשירים בכלל.

ח

מסכת שבת פרק כב

א חבית שנשברה, מצילין הימנה מזון שלש סעדות, ואומר לאחרים, בואו והצילו לכם, ובלבד שלא יספג. אין סוחטין את הפרות להוציא מהן משקין, ואם יצאו מעצמן, אסורין. רבי יהודה אומר, אם לאוכלין, היוצא מהן מתר, ואם למשקין, היוצא מהן אסור. חלות דבש שרסקן מערב שבת ויצאו מעצמן, אסורין. ורבי אליעזר מתיר:

ב כל שבא בחמין מערב שבת, שורין אותו בחמין בשבת, וכל שלא בא בחמין מערב שבת, מדיחין אותו בחמין בשבת, חוץ מן המליח הישן (ודגים מלווחים קטנים) וקוליס האספנין, שהדחתן זו היא גמור מלאכתן:

ג שובר אדם את החבית לאכל הימנה גרוגרות, ובלבד שלא יתכון לעשות כלי. ואין נוקבין מגופה של חבית, דברי רבי יהודה. ונחכמים מתירין. ולא יקבנה מצדה. ואם היתה נקובה, לא יתן עליה שענה, מפני שהוא ממרחה. אומר רבי יהודה, מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב, ואמר, חוששני לו מחטאת:

ד נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור, ואת המים היפים ברעים בשביל שיצנו, ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו. מי שנשרו כליו בדרך במים, מהלך בהן ואינו חושש. הגיע לחצר החיצונה, שוטחן בחמה, אבל לא כנגד העם:

ה הרוחץ במי מערה ובמי טבריא ונסתפג, אפלו בעשר אלגטיאות, לא יביאם בידו, אבל עשרה בני אדם מסתפגין באלגטיית אחת פניהם ידיהם ורגליהם, ומביאין אותה בידן:

ו סכין וממשקשין (בבני מעים), אבל לא מתעמלין ולא מתגרדין. אין יורדין לקורדימא, ואין עושים אפקטויזין, ואין מעצבין את הקטן, ואין מחזירין את השבר. מי שנפרקה ידו ורגלו, לא יטרפם בצונן, אבל רוחץ הוא כדרכו, ואם נתנפא נתנפא:

הוראות לוא"ו תשרי

להוסיף בשלשת המבצעים השייכים בפרט לנשי ובנות ישראל: הדלקת נרות שבת ויו"ט, כשרות האכילה ושתי, וטהרת המשפחה.¹

הרבי הי' גם מעורר ע"ד נתינת כסף ל"מגבית חנה" – מגבית שמטרתה לעזור בחינוך בכלל, ובחינוך בנות ישראל בפרט.²

הרבי הי' גם מעודד אסיפות שנעשו בקשר ליום זה (בפרט ע"י נשי ובנות ישראל) לעילוי נשמתה, שבהן דובר דברי התעוררות והוראות למעשה שיכולים ללמוד מהנהגתה.³

1. ראה תורת מנחם תשמ"ה ח"א ע' 127.
2. ראה – לדוגמא – תורת מנחם תשד"מ ח"א ע' 129.
3. ראה אגרות קודש חכ"ד עמוד רל.

נ

מסכת שבת פרק כא

א נוטל אדם את בנו והאבן בידו, וכלפלה והאבן בתוכה. ומטלטלין תרומה טמאה עם הטהורה ועם החליו. רבי יהודה אומר, אף מעלין את המדמיע באחד ומאה:

ב האבן שעל פי החבית, מטה על צדה והיא נופלת. היתה בין החביות, מגביהה ומטה על צדה והיא נופלת. מעות שעל הכר, נוער את הכר והן נופלות. היתה עליו לשלשת, מקנחה בסמרטוט. היתה של עור, נותנין עליה מים עד שתכלה:

ג בית שמאי אומרים, מגביהין מן השלחן עצמות וקלפין. ובית הלל אומרים, נוטל את הטבלה כלה ומנערה. מעבירין מלפני השלחן פרוזין פחות מפזית ושער של אפונין ושער של עדשים, מפני שהוא מאכל בהמה. ספוג, אם יש לו עור בית אחיזה, מקנחין בו, ואם לאו, אין מקנחין בו. (ונחכמים אומרים) בין כך ובין כך, נוטל בשבת, ואינו מקבל טמאה:

ה

מסכת ברכות פרק ג

א הנה קורא בתורה, והגיע זמן המקרא, אם פגו לבו, יצא. ואם לאו, לא יצא. בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב, ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, באמצע שואל מפני היראה, ומשיב מפני הכבוד, בפרקים שואל מפני הכבוד, ומשיב שלום לכל אדם:

ב אלו הן בין הפרקים, בין ברכה ראשונה לשניה, בין שניה לשמיע, ובין שמיע לנהיה אם שמע, בין והיה אם שמע לויאמר, בין ויאמר לאמת ויצייב. רבי יהודה אומר, בין ויאמר לאמת ויצייב לא יפסיק. אומר רבי יהושע בן קרחה, למה קדמה שמע לנהיה אם שמע, (אלא כדי) שיקבל עליו על מלכות שמים תחלה, ואחר כך יקבל עליו על מצות. והיה אם שמע לויאמר, שוהיה אם שמע נוהג ביום ובלילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום (בלבד):

ג הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו, יצא. רבי יוסי אומר, לא יצא. קרא ולא דקדק באותיותיה, רבי יוסי אומר יצא, רבי יהודה אומר לא יצא. הקורא למפרע, לא יצא. קרא וטעה, יחזור למקום שטעה:

ד האמנין קורין בראש האילן או בראש הנדבך, מה שאינן רשאים לעשות כן בתפלה:

ה חתן פטור מקריאת שמע בלילה הראשון עד מוצאי שבת, אם לא עשה מעשה. מעשה ברבן גמליאל שקרא בלילה הראשון שנשא. אמרו לו תלמידי, (לא) למדתנו, רבנו, שחתן פטור מקריאת שמע (בלילה הראשון). אמר להם, איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפלו שעה אחת:

ו רחץ בלילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידי, (לא) למדתנו, רבנו, שאבל אסור לרחץ. אמר להם, איני כשאר כל אדם, אספניני אני:

ז וקשמת טבי עבדו, קבל עליו תנחומין. אמרו לו תלמידי, (לא) למדתנו, רבנו, שאין מקבלין תנחומין על העבדים. אמר להם, אין טבי עבדי כשאר כל העבדים, כשר היה:

ח חתן אם רצה לקרות קריאת שמע לילה הראשון, קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל הרוצה לטל את השם יטל:



SICHAH ABOUT REBBETZIN CHANA



...My father was the one against whom the decree of banishment was issued by the authorities. My mother was really not obliged to leave her home, or her city, and journey to the distant, forsaken land. She chose to do so out of her good will and with a severe determination, because she wanted to be close to and support her husband in his exile.

This sacrifice may not seem so outstanding at first, because we know of good, righteous women, (including wives of Shluchim that were exiled,) who made similar sacrifices and joined their husbands in exile.

However, in that nefarious place, under harsh external circumstances, she undertook to do what no one else had. Without any encouragement, she took it upon herself to painstakingly help her husband in any way possible so as to facilitate the dissemination of my father's teachings to the masses.

My father's whole being and life was his Torah study. He labored in Torah, especially the esoteric teachings of Torah, the Kabbalah. For himself, the mental activity and the words of Torah were sufficient in keeping him alive and enthralled. But to disseminate his teachings to others -- that needed transcription. His findings had to be recorded with ink onto paper -- but no such thing was available. There was no ink to be had in those lands of exile.

This is where my mother came into the picture. In addition to helping my father with all his usual needs, she became the force behind ensuring the recording of my father's Torah for posterity. She learned how to make ink, and she personally scavenged for the necessary grasses and herbs, which she meticulously gathered with great difficulty. To these, she added some special chemicals, and this mixture finally yielded some home-made ink. It was because of this ink that my father was able to record his teachings on paper.

It is as a result of this that we have the possibility,

“Efforts must be made to see to it that the husband's involvement in earning a livelihood should be such that it leaves sufficient time for Torah learning...”

today, to disseminate my father's teachings in print. Today, in 5746, many Jews study his teachings and commentaries on the esoteric aspects of Torah as illuminated through the understanding of Chassidus Chabad. For this, we pay homage to the woman whose yartzeit we observe today -- for she made the ink that made it all possible.

This story must engender great wonder and awe, for we speak of actions which are completely out of the ordinary. The Torah

gives guidelines for the role of a woman and what is expected of her -- the Oral Torah also expresses certain responsibilities of a Jewish wife -- but nowhere do we find that a Jewish woman must manufacture ink for her husband! My mother was raised in the cradle of Jewish tradition and a Chassidic lifestyle, and was properly prepared to take on her role of wife of a Chassidic leader -- but she was not taught to make ink. Still, when she realized the importance of spreading Torah, she volunteered to do something very difficult, and well beyond her training. This was all for the purpose of spreading Torah and bringing closer the true and complete redemption through our righteous Moshiach.

This teaches each and every one of us, man or woman, how strong our dedication must be for all

matters of Torah study and the dissemination of Torah to the masses; it must reach the degree of martyrdom.

In our days and in these lands, of course, there is no need for such extreme sacrifice, and our goals may be accomplished in pleasure and comfort. The increase that is needed on our part can be done with happiness and joy.

Given that we are learning from the example of a Jewish woman, it is only natural that the lesson should be especially pertinent to Jewish women. The normal Torah-life conduct of Jewish women is nothing new. The extra piety of a Chassidic lifestyle is also no great innovation. Even the Divine service of going “beyond the requirement of law” is also not amazing for those who were raised in the Chassidic lifestyle.

What is the most impressive aspect of the story for us to emulate? Her actions teach us that there must be an increase, even in those activities of Torah study and dissemination which are not in the normal order of things. We must remember of course that now this aspect is no longer so difficult, because the path has already been trodden and is now a well-paved road for all to follow.

(Reprinted with permission from Sichos in English - Excerpted from Sichas Shabbos Shuva 5746)

HORAOS FOR VOV TISHREI

- To increase in the three Mivtzo'im which have a special connection to women and girls: lighting Shabbos and Yom Tov candles, Kashrus of food and drink, and Taharas Hamishpacha.¹
- Additionally, the Rebbe would ask to give money to “Magbis Chana” -- a fund created for the purpose of assisting education in general, and specifically the education of girls.²
- The Rebbe also encouraged gatherings that were made in connection with this day (especially by women and girls) in her memory, in which words of inspiration were spoken as well as practical Hora'os which can be learned from her conduct.³

1. See Toras Menachem 5745 vol. 1 p. 127.

2. See -- for example -- Toras Menachem 5744 vol. 1 p. 129.

3. See Igros Kodesh vol. 24 p. 230.

deportee. I was immensely happy to see him, though his appearance and unfamiliar clothing, the total change in his face, and the apparent change in his whole personality, bored a hole in my heart, as the saying goes. Despite this, however, we both strengthened ourselves and kept our spirits up.

A SMALL ROOM IN A WRETCHED VILLAGE

Now began the process of "settling down," as it is called, and getting everything I had brought to our place of residence. This took several days to organize, for there was almost no one to do it for us. Eventually, a somewhat uncouth Kazakh agreed to carry the heavier items on his shoulders, while the rest was carried by the three of us—my husband, myself and the other Jew.

Traversing the two kilometers of sticky mud was extremely difficult; walking through the mire was very arduous. Nevertheless, we all arrived without mishap.

The village was appallingly poor. When the villagers saw our many packages, they concluded that we were very wealthy. But their attitude towards the deportees was not a bad one, so they regarded us forgivingly, not treating us as harshly as they would treat the truly rich.

3. A Turkic ethnic group of Mongol descent.

Our room was in the home of a Tatar³ family which consisted of a husband and wife and their young child, a boy. To get to our room, we had to pass through a hallway wet with mud, and dark due to swarms of flies. From there we had to pass through the couple's bedroom and dining room, and finally into our room.

I started a fire with small pieces of wood I had gathered, and took out a kettle to boil some tea. Before drinking hot water, we had to wait for the water to settle and the sediment to fall to the bottom of the glass. In time we got used to it, but the first time it made a most unpleasant impression.

As we drank the tea, the non-Jewish wife and her child sat close by, there being no door between our room and theirs. Still, the two of us had much to discuss after such a hard year.

As night fell, we had to think about getting some rest. Our only light came from a small oil-filled lamp. We ate supper and prepared a pitcher of water—which was a great accomplishment—for negel vasser in the morning. I draped the two windows with whatever I could find from what I had brought, and hoped to get some rest, but we immediately began suffering from a new

problem—biting insects. Despite everything, however, we managed to get a little sleep.

Upon arising in the morning we started to follow what was to become our daily schedule.

Late in the afternoon, we would spend time at the train station—the only place that livened up our lives. There was a particular bench around which the deportees gathered. There were only two Jewish deportees living there, my husband, of blessed memory, and another, a member of the Kiev intelligentsia and former Bundist,⁴ who had spent almost two years in prison. The other deportees were from a variety of ethnicities.

They were all aware of my arrival. Relations between them were very friendly and crossed ethnic lines; they were united by their memories.

Once, an engineer, a Russian Orthodox Christian, grabbed hold of my husband's beard and asked him, "How did your beard remain unshaven? In my cell, there was a prisoner whom the guards beat because he didn't let them shave his beard. For refusing, they shaved off all his hair."

We would sit together until 10:00 p.m., when everyone would return to their places of lodging.

4. A member of the Bund, the Jewish Workers Party of Russia, Poland and Lithuania.

המשך מזכרונותיה של הרבנית חנה שניאורסאהן

תנאי החיים בניאלי

החדר שאליו הגענו היה בביתה של משפחה טטארית², שכללה איש, אישה ו"שקין" קטן בן מספר שנים. כדי להיכנס לחדרנו היה עלינו לעבור דרך חדר-מבוא, שהיה רטוב מבויז ואפלולי מרוב זבובים, ואחריו היה עלינו לעבור דרך חדריהם של בעלי-הבית – חדר השינה וחדר האוכל.

מיד עם הגיענו לשם הבאתי קומקום, והרתחתי תה באמצעות שבבי-עץ שאספתי. כדי לשתות את המים מהכוס היה צורך להמתין עד שהם ישקטו מרתיחתם והעפרורית שבהם תשקע אל השוליים. עם הזמן התרגלנו לכך, אך בפעם הראשונה אין הדבר עושה רושם טוב כלל.

בזמן ששתינו את התה ישבה בחדר הסמוך הגויה עם ילדה, ודלת לסגור בה את החדר – לא היתה; ואילו

2. הטטארים – צאצאי שבטים מנוגז מונגולי.

גולים היו רק שניים – בעלי ז"ל ועוד אחד, מהחוגים המשיכילים בקייב, איש "בונד"³ לשעבר, שכבר ישב במאסר כמעט שנתיים. שאר הגולים היו בני לאומים שונים. כולם כבר ידעו שהגעתי. היחסים בין כל הגולים היו חמימים מאוד והוצי-לאומים; זכרונות העבר שלהם איחדו אותם.

פעם הבחנתי במהנדס נוצרי שתפס את בעלי בוקנו ושאל אותי: "כיצד עלה בידכם לשמור על זקנכם המלא? אני שואל זאת משום משום שבעבר חלקתי את תא-המאסר עם יהודי שהוכה לאחר שסירב להניח לסוהרים לספר את זקנו, ובשל כך גילחו את זקנו לחלוטין."

נהגנו לשבת שם עד השעה עשר בלילה, ולאחר-מכן פנה כל אחד מהגולים אל מקום מגוריו⁴.

3. מפלגת פועלים יהודית.

4. אודות ב' ניסן שנה זו (ת"ש) – ראה לעיל.

חומר לשיחה ודברים לספר זה לזה – לאחר שנה שכזו היה בשפע.

בינתיים פרש כבר הלילה את כנפיו, והיה עלינו להתארגן למנוחה קלה. מקור האור היחיד בחדרנו היה מין פמוט קטן שמולא שמן. אכלנו את ארוחת הערב ומילאנו כד מים (אף הוא מן הדברים שהשגתם דרשה מאמץ גדול) לנטילת ידיים של שחרית. כיסיתי את שני החלונות בכיסויים כלשהם שמצאתי בין הדברים שהבאתי עמי. רצינו לנוח מעט, ומיד החלה פרשייה חדשה – הזבובים שגרמו לנו למזן תחושת עקצוץ. למרות כל זאת עלה בידינו גם לישון מעט.

בבוקר קמנו משנתנו, וכך החל להתנהל לו סדר-יום מסוים, שלפיו התנהגנו מעתה מדי יום. בכל יום לפנות-ערב נהגנו ללכת אל בית-הנתיבות. היה זה המקום היחיד שהכניס מעט חיים לחיי השגרה. היה שם ספסל קבוע שסביבו נהגנו להתאסף. יהודים

Lfs Liebllich
financial services (718) 771-0887
ASHER LIEBLICH · LFSwealth.com
CPA, CFP(®), MBA (TAXATION)

Shmuel Spielman
Carpet Cleaning
917.370.7037 / 718.774.4180

Michael Carciente MD
Board certified Neurologist 332 E. 14TH ST.
14TH STREET MEDICAL ARTS NY, NY 10003
212.481.3333

\$99 a Day, Kingston Ave Apartment
Across the street from 770
Call 718-773-8000 to reserve apartment
Youtube: Crown Heights Rooms

קופעל דירות
KUPEL DIROT
718-493-0995
OLD CITY TZFAT – VACATION APARTMENTS
Daily and weekly rentals. kupeldirot@gmail.com

CROWN COOLING & HEATING
718-635-1176
Service • Installation • Maintenance
Commercial • Residential • EPA Certified

Boytique
BOYS' MENS
www.Boytique.com

Essel Eyewear
1-888-ESSEL-76
sholem@esseleyewear.com

Glasses Contacts
The Best Prices
in Crown Heights

SELECTIONS FROM HER MEMOIRS

A TRIAL OVER A PIECE OF BREAD

Soon,¹ however, my husband's need to eat became pressing. The deportees were not provided with bread, nor could it be bought with money. Once, when he was at the train station, he saw bread being distributed to those entitled to receive it. He noticed a Communist party member who, due to his high position, was entitled to a double food ration. My husband asked if he would sell him a piece of bread, while letting him keep the soup and meat portion of the ration. The Communist agreed, and for a sum of money sold him a piece of bread.

An official observed the criminal activity of doing business with food rations. He immediately called over the buyer and seller, and wrote down their names, for the purpose of issuing them a summons to face trial.

The fear my husband experienced was very understandable for, so soon after arriving at a new place of residence, he had now committed a new "crime."

He awaited the day of his court appearance with great trepidation. Although I don't remember all the details of the trial, it proceeded, relatively speaking, quite leniently, for they couldn't accuse the seller too severely.

This happened before my arrival.

THE DANGER OF LOSING MY HOME IN DNEPROPETROVSK

After my husband's deportation, at the end of the month of Shevat, I spent about a month preparing suitable clothing, and setting our Dnepropetrovsk apartment in order.

It greatly affected my health when, soon after my husband's deportation, the government sought to confiscate our apartment. Firstly, I needed a place to live and, more importantly, I was protecting our home in the hope that my husband would soon return and everything would be as it was before.

Obviously, as the wife of a deported "counter-revolutionary," my legal status had been severely diminished. This upset me very much.

Fortunately, the official responsible for our building, a Jewish Communist, was indescribably friendly towards me. Risking his position and livelihood, he fearlessly took steps both legal and illegal that enabled me to keep the apartment.

Once it was confirmed that I could remain

there, I took in a boarder for one of the rooms, while I stayed with Rochel in the other rooms. After accomplishing all this, I began preparing for my journey, and a week after Purim,² I left [Dnepropetrovsk] to join my husband.

PASSING THROUGH MOSCOW

In accordance with the railroad route, I first travelled to Moscow and stayed there for Shabbat. The trip from Moscow to Chi'li took another five days. I managed to take along Passover utensils, kosher for Passover chicken fat, matzoh and wine. Under the circumstances, all this was most difficult to accomplish.

In Moscow I obtained bread and potatoes. Through gaining the permission of an acquaintance who worked for the NKVD (secret

"chief" himself. Hundreds of people waited with bitterness in their hearts—all wishing to improve their family member's situations and apprehensive of the great dangers involved.

I was called in and was received very courteously. Despite the polite manner of speech one was greeted with, the heart of anyone depending on the favors of these officials doesn't cease its rapid beating even for a moment.

After hearing my appeal, the officials promised to review my husband's file and to mail their decision to my home address.

Accompanied by their promises, yet with a heavy spirit—like every person who submitted similar requests—I went to the apartment where I was to stay for Shabbos. I was scheduled to leave for the next leg of my journey on Saturday night at midnight.

A FIVE-DAY JOURNEY

When it was time to leave, some fifteen acquaintances and close friends came to escort me to the train station. There, they employed all kinds of ruses to let me board the train with all my packages, since taking many bags was forbidden. After paying the porter handsomely, my packages were loaded onto the train.

My journey was due to take more than five days. One of the friends

accompanying me to the station handed a gift to the female conductor in charge of my train carriage, asking her to keep an eye out for me for the duration of the trip and to supply me with hot tea and the like that had no kashrus problems.

Among my fellow passengers were prominent businessmen and educated people, including professors at the newly established universities in the capital cities of the distant Asiatic Soviet republics.

I told no one of my destination or to whom I was traveling. On the fifth day, as my time to disembark approached, I told them I was going to meet my son, who worked at the local municipality.

"A HOLE IN MY HEART"

When it was time to disembark, my fellow passengers carried my luggage and then waited for my son to arrive for me in his car. While waiting, they described the region's awful living conditions, the heat, mud and mosquitoes, and the malaria, which takes many victims.

To their surprise, however, my son's car did not appear. Instead, my husband, of blessed memory, came to meet me, together with another Jewish

EARLY YEARS

The Chassidim of Nikolayev would fondly recall Chana's scholarship as a teenager. When a maamar (Chassidic discourse) would arrive from Lubavitch—either repeated by a Chossid who was present at the Rebbe's discourse, or by notes sent to her father's home—she would meticulously and faithfully transcribe it, making it available for the eager Chassidim .

police), I bought a considerable supply of food at a special store where ordinary citizens were not privileged to shop. Thus, I had food supplies to last us for some time.

With the help of another acquaintance who had connections in high-level government departments, I obtained a ticket for a train scheduled to arrive in Chi'li before Shabbos. It also wouldn't arrive at night—by day it was difficult enough to alight from the train and walk, for it was almost impossible to lift one's feet out of the mud.

The warmth, empathy and devotion shown to me by our acquaintances and close friends in Moscow gave me the strength to bear all my difficulties.

Upon my arrival in Moscow, I left my luggage at the train station and went straight to the Office of the Prosecutor to file an appeal for my husband's sentence to be lifted. I was told to return two days later, on Friday.

I returned at the designated time. Words cannot describe the emotions I experienced while waiting and after I was finally admitted to meet the

1. Following Rabbi Levi Yitzchak's "spiritual delight" at receiving his talit and tefillin.

2. 5700 (1940).



PREFACE



In honor of the Yahrzeit of Rebbetzin Chana A”H, Yagdil Torah has made a booklet of Divrei Raza”l and Sichos of our Rebbeim that discuss the Zchus that a Jewish woman has to be an Ezer Kenegdo, and to encourage and promote the Limmud Torah of her husband and children. We can see from the Rebbe’s emphasis on learning from Rebbetzin Chana’s ways that this is an area in which we too must be vigilant.

The Rebbe related many instances of his mother A”H’s righteousness, including her self-sacrifice for the sake of her husband, Reb Levi Yitzchak’s, Limmud Torah.

“My mother and teacher A”H... persevered daily to ensure that he would always have ink and paper, etc. Even more so, and even more importantly, she made sure that he was surrounded by the proper atmosphere, without any troubles interfering, so that he could come up with ever more Chiddushei Torah. She did this to the extent that when he was exiled, she left the apartment in which she had lived for tens of years and followed him into exile so that she could continue to be of help to him over there, as well.” (Motzei Vov Tishrei, 5750)

A passage from a letter that the Rebbe sent to the students of Bais Chana was the inspiration for this publication.

“I was pleased to hear about the program that was organized by the students on the Yahrzeit of my righteous mother, A”H, that the girls said uplifting words, and the reactions to these words.

It is obviously unnecessary to explain the great pleasure that is derived by the Neshama that is now in the World of Truth when it sees that her memory is inspiring Jewish girls to strengthen themselves in the areas of Yiddishkeit and Mitzvos; and I especially have high hopes that this inspiration will bring about a change in these girls’ everyday lives.” (Igrso Kodesh)



It is a Minhag Yisroel to learn Mishnayos in order to elevate the Neshama, (as the word Neshama shares the same letters of the word Mishna,) and so we have included the first Perek of Mishnayos which begins with the first letter of the Rebbetzin’s name.

IY”H very soon “Hakitzu V’Raninu Shochnei Afar,” and she will be amongst them.

Yagdil Torah
Publication division

RABBI AKIVA’S LEARNING IN HIS WIFE’S MERIT

In the future, Rabbi Akiva will make all poor people look guilty by comparison. They will be asked, “Why did you not study Torah?” They will answer, “Because of our poverty.” They will be told, “Rabbi Akiva was poor and he managed to study Torah.” They will say, “Because of our children’s needs,” and they will be told, “Rabbi Akiva, too, had sons and daughters.”

Then they will be told, “It was all because of his wife, Rochel. In her merit he was able to learn Torah.”

(Avos d’Rav Noson 6:2)

“TO IMPROVE THE GENERAL SITUATION... TO ESTABLISH A GENERATION OF TALMIDEI CHACHOMIM”

“To demand of and encourage the husband... that he should not be “yotze” with learning Chitas, rather he should set a fixed time for increased Torah study every day.”

“Everything Can Be Learned From the End” – Indeed, in Parshas Naso, we learn that if the woman who is accused of being an Isha Sotah is found to be innocent, she is rewarded with easier pregnancy, sons if she does not yet have them, etc. This “happy ending,” says the Baal Shem Tov, teaches us that the woman has the power to affect positive change around her.

Practically, the woman, the mainstay of the home, must raise the spiritual level of the entire household, in Torah, Avoda and Gemilus Chasodim.

A woman should demand of and encourage her husband to be more careful with Mitzvos, including, of course, the mitzvah of Tzedaka, and to set fixed times for Torah study. She should not allow him to be “yotze” with learning Chitas, rather he should set a fixed time for increased Torah study, and he should keep to these fixed times.

“The role of the Jewish women is to transform all Jews into Lamdonim”

In short - the Jewish women are the foundation of the Jewish people. As such, their job is to enable all Jews, men, women and children, to become “Limudei Hashem,” those who learn Hashem’s Torah. (Women and girls should also learn Torah Sheba’al Peh.)

If they do this, much will be achieved – all Jews will be calm, peaceful, and free of financial, health, or other worries.

(25 Iyar 5750, International Kinus for Nshei UBnos Chabad – T”M 5750, Chelek 3 Pg 226)

**ELCHONON GEISINSKY
TAX SERVICES**
(718) 774-0797

Apple Drugs
Crown Heights Pharmacy Inc.
COMPLETE PHARMACY AND HEALTH FOOD CENTER
376 Kingston Ave Tel 718-467-6700
Appledrugs376@gmail.com Fax 718-467-2461

Little Feet
506 Empire Blvd • 718-778-0078 • Sizes 18-41



סופר סת"ם
718-613-1111
mysofer.com
353 Kingston Avenue

Alexander Weisz
Electrician
Expert Service with a Personal Touch
917.776.5088

YOUR TRUSTED FULL SERVICE INSURANCE BROKERAGE FIRM
COMMERCIAL & PERSONAL INSURANCE
PERSONALIZED COVERAGE
ACCESS TO MULTIPLE INSURANCE COMPANIES
718-799-5802
718-355-8802
Find us on

•EMPIRE PRESS•
Benchers-Invitations-Thank You Cards-Tshuros
Quick Turnaround, Quality Service
www.EmpirePress.com • 1-888-4-BENCHERS



סיוואלד
www.seewaldcars.com
Affordable · Wheelchair Accessible
773cars@gmail.com · 718.773.2277 · 917.520.7452